

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՎԱՍՏԱԿԱԻՈՐ ԹԱՐԳՄԱՆԻԶ՝ ՄԻՇԱ ԳԻԻՏԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հայ Գրականության նուիրեալ մըն ալ հրաժեշտ տուաւ այս կեանքէն՝ իր ետին ձգելով հաւատաւոր եւ խոնարհամիտ աշխատաւորի մը պայծառ յիշատակը եւ մեզի յարգանք պարտադրող թարգմանական վաստակ մը:

Լոնտոնաբնակ Տօֆ. Մկրտիչ Արտաշէս Գիւտեանը իր մահկանացուն կնքեց Գշ. 28 Հոկտ. 1997ին, Կալլէսի (Wales) Ռիլի ծովափնեայ քաղաքը, ուր փոխադրուած էր հանգստեան կոչուելէն ետք: Իր ցաւալի անցումէն վեց ամիս ետք, դիպուածով միայն լսեցի իր վախճանումին մասին:

Ան ծնած է Ադեֆսանդրիա (Եգիպտոս) 15 Մարտ 1918ին: Իր բարձրագոյն կրթութիւնը տեղւոյն անգլիական Վիքթորիա Գոլէճին մէջ ստանալէ ետք, հետեւած էր Լոնտոնի Royal College Dental Hospital-ի ատամնաբուժական դասընթացին եւ վկայուած էր որպէս Dental Surgeon: Քառասուն տարի, իբր մասնագէտ ատամնաբոյժ՝ աշխատեցաւ Լոնտոնի համբաւաւոր Harley Street-ի իր անձնական ատամնաբուժարանին մէջ մինչեւ իր հանգստեան կոչուիլը՝ առողջական պատճառներով:

Թէեւ ատամնաբուժութիւնը իր ասպարէզն էր, եւ սակայն իր սէրը, իսկական կոչումը գրականութիւնն էր: Բացառիկ նախանձախնդրութեամբ եւ հասկացողութեամբ, աւելի քան քսան եւ հինգ տարի, ան լծուեցաւ հայ գրականութեան գոհարներ անգլիախօս հայ եւ օտար գրասէրներու ծանօթացնելու աշխատանքին. եւ այդ նպատակին իրագործումին համբուն վրայ, ան ոչ միայն տրամադրեց իր տաղանդը, ժամանակը եւ

հանգիստը, այլեւ իր անձնական միջոցներով հիմնեց Մաշտոց հրատարակչականը եւ լոյս ընծայեց քսան եւ մէկ գեղատիպ եւ գեղակազմ արժէքաւոր գիրքեր: Հին օրերու մեծաստաններու մէջ ստեղծագործող գրիչներու ջերմեռանդ հաւատքն ու նուիրումը յիշեցնող:

Վանական անձնուրացութեամբ Միշա Գիւտեան վերամշակեց եւ թարգմանեց փունջ մը հայկական Հէֆնաթներ եւ Սասունցի Դաւիթ դիւցազնավէպը՝ կրկին անգամ: Թարգմանեց՝ Աւետիք Իսահակեանէն, Յովհաննէս Թումանեանէն հատընտիրներ, Սովետահայ ականաւոր բանաստեղծներու ժողովածուն, Նարեկացիի Նարեկ Աղօթամատեանը, Յակոբ Պարոնեանի՝ Մեծապատիւ Մուրացկանները եւ Պաղտասար Աղբարը, Ներսէս Շնորհալիի՝ Յիսուս Որդին, Լ. Միրիճեանեանի «Կոմիտաս՝ Հովիւ երգերու» երկարաշունչ բանաստեղծութիւնը, Վահան Թոթովեցի պատմուածքներէն՝ չորս հատոր, Շահան Շահնուրի Նահանջը Առանց Երգի եւ պատմուածքներու հաւաքածուն, եւ այդ բոլորին մէջ, ժամանակ գտաւ անգլերէն երկու երգիծական քերթուածներու տաղարան եւ մէկ արկածախնդրական գաւեշտախաղ հեղինակելու:

Թարգմանչական աշխատանքի այլազան ձեւերէն ինք ընտրած էր դժուարագոյնը՝ գեղարուեստական գործերու թարգմանութիւնը: Քերթուածի մը իմաստին ճշգրիտ թարգմանութեան հետ ան յաջողեցաւ վերլուծել ատոր զգացական մթնոլորտը, տողերուն զօրութեան կան ընթացքը, կշռոյթն ու երաժշտականութիւնը՝ առանց զարդարելու եւ աղաւաղելու հարազատութիւնը: Արուեստի այդ բարձր

մակարդակին հասնելու համար, ան օժտուած էր գրական նուրբ հասկացողութեամբ, նաշակով, լեզուական հմտութեամբ եւ անգիտող խստապահանջութեամբ եւ պարկեշտութեամբ: Անգլերէն լեզուն գաղտնիք մը չունէր իրեն համար եւ իր փորձածը սովորական թարգմանութիւն չէր: Իր նախադասութիւններու կառուցումին մէջ ան յաջողեցաւ դնել այն յանելիալ յատկութիւնը, որով հայկականութիւն կը հոսեր իր տողերէն: Այս երեւոյթը ինծի համակրանով դիտել տուին անգլիացի բարեկամներ: Իր թարգմանութիւնները հայկական հեքեք-ներ եւ Թոթովենցի պատմութեանը, քանիցս ձայնասփռուեցան B.B.C.էն եւ այլ ռատիոկայաններէ:

Տեղին է անդրադառնալ որ իր կեանքի ընկերը՝ դաշնակահարուհի՝ Էլենա

Գիւտեանն ալ, իր ամուսնոյն գրական գրադումին զուգահեռ, գնահատելի աշխատանք տարաւ արդի հայ երաժշտութիւնը ներկայացնելու հայ եւ օտար հասարակութեան եւ Purcell Room երաժշտասրահին մէջ դաշնամուրային մենանուագ մը տուաւ, որուն յայտագիրը ամբողջութեամբ կազմուած էր արդի հայ երաժշտական յօրինողներու գործերէն:

Միշտ Գիւտեան, իր լուրջ եւ անաղմուկ աշխատանքով, առանձինն, յաջողեցաւ կատարել այն ինչ որ մեր սփիւռքահայ մշակութամուտէր խոշոր կազմակերպութիւններէն կ'ակնկալուի:

Աղօթք եւ օրհնէմք իր բարի հոգիին, սէր եւ յարգանք իր նուիրումին եւ վաստակին:

ԿԱՐՊԻՍ ԵՍԱՅԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ 1915Ի ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏԵՑ

Զորեքշաբթի 17 Յունիս, 1998, Պատրիարք Արքայանը ընկերակցութեամբ Արտաֆին Յարաքերութեանց Վարիչ՝ Տ. Արիս Եպս. Շիրվանեանի, Տ. Սեւան Եպս. Ղարիպեանի եւ Աւագ Թարգման Տ. Ռազմիկ Վրդ. Պօղոսեանի, այցելեց Ֆրանսայի Դեսպան՝ Վսեմ. Ժան Նուէլ Տը Պուլյեան Տը Լագոսթին Թիւ Ավիվի իր դեսպանատան մէջ: Սիրալիր զրոյց մը տեղի ունեցաւ: Պարոն դեսպանը հետաքրքրուեցաւ մեր եկեղեցիով ընդհանրապէս եւ մասնաւորապէս պատրիարքարանիս եւ Սուրբ Տեղեաց վիճակով: Ապա Պատրիարք Արքայանը բացայայտեց մեր այցելութեան

նպատակը որ էր շնորհակալութիւն յայտնել յանուն Իսրայէլի եւ Յորդանանի մեր հայութեան՝ Ֆրանսական խորհրդարանին միաձայնութեամբ առած Մայիս 29, 1998ի որոշման, 1915ի Հայկական ցեղասպանութիւնը հրապարակաւ քննադատելու: Ու նաեւ այս ուղղութեամբ նամակ մը յանձնեց՝ Նախագահ Ժագ Շիրաֆին փոխանցելու համար: Դեսպանը եւս իր գոհունակութիւնը յայտնեց յիշեալ որոշման համար յիշելով նաեւ ֆրանսահայութեան նպաստը ֆրանսական պետութեան:

Պատրիարք Արքայանը հրաւեր ուղղեց դեսպանին այցելելու Պատրիարքարան:

Ա.Ս.